ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2001

Vyhlásené: 15. 6. 2001 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

215

ZÁKON

z 18. mája 2001

o ochrane genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ
ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 1
Predmet zákona

(1) Tento zákon utvára podmienky na ochranu genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo (ďalej len „genetické zdroje rastlín“) a ich trvalo udržateľné využívanie pre potreby výživy ľudí, zvierat a poľnohospodárstva a na zachovanie biologickej rôznorodosti rastlín.

(2) Zákon upravuje

a) podmienky ochrany genetických zdrojov rastlín,

b) práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri ochrane genetických zdrojov rastlín,

c) podmienky zhromažďovania, uchovávania a trvalo udržateľného využívania genetických zdrojov rastlín,

d) starostlivosť o genetické zdroje rastlín,

e) pôsobnosť orgánov ochrany genetických zdrojov rastlín.

§ 2
Základné pojmy

Na účely tohto zákona sa rozumie

a) biologickou rôznorodosťou rastlín rôznorodosť všetkých živých rastlín vrátane ich suchozemských a vodných ekosystémov a ekologických komplexov, ktorých sú súčasťou; biologická rôznorodosť rastlín zahŕňa rôznorodosť v rámci druhov, medzi druhmi a rozmanitosť ekosystémov,

b) genetickým zdrojom rastlín akýkoľvek materiál súčasnej alebo potenciálnej hodnoty rastlinného pôvodu obsahujúci funkčné jednotky dedičnosti, ktorý pozostáva z domestikovaných alebo pestovaných druhov rastlín a tých ostatných druhov rastlín z miesta ich prirodzeného výskytu, ktoré sa využívajú alebo ktoré sa môžu využívať na vytvorenie, vyvinutie alebo objavenie nových odrôd rastlín,[1])

c) ochranou genetických zdrojov rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu ochrana udržiavania a obnovy životaschopných populácií druhov rastlín v ich prírodnom prostredí, v ktorom sa

prirodzene vyvinuli, a v prípade domestikovaných alebo pestovaných druhov v prostredí, kde nadobudli charakteristické vlastnosti,

d) ochranou genetických zdrojov rastlín mimo miesta ich prirodzeného výskytu ochrana zložiek biologickej rôznorodosti rastlín mimo miesta ich prirodzeného výskytu,

e) domestikovanými alebo pestovanými druhmi rastlín tie druhy rastlín, ktorých proces vývoja ovplyvnil človek na uspokojovanie svojich potrieb,

f) kolekciou genetických zdrojov rastlín súbor skupín rastlín v rámci najnižšieho známeho botanického taxónu evidovaných v Národnom programe ochrany genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo (ďalej len „národný program“),

g) krajovou odrodou nešľachtená odroda, ktorá sa dlhoročným pestovaním prispôsobila pôdnym a klimatickým podmienkam určitej pestovateľskej oblasti a má aspoň v tejto oblasti úžitkové vlastnosti významné pre poľnohospodárstvo a ktorá sa odlišuje od obdobných šľachtených alebo krajových odrôd,

h) trvalo udržateľným využívaním genetických zdrojov rastlín využívanie genetických zdrojov rastlín takým spôsobom a v takej miere, ktoré nevedú k dlhodobému poklesu biologickej rôznorodosti rastlín a udržiavajú si schopnosť uspokojovať potreby a nároky súčasných a budúcich generácií,

i) účelovým technickým zariadením technické zariadenie, v ktorom sa uchovávajú semená, peľ a časti rastlín.

DRUHÁ ČASŤ
OCHRANA GENETICKÝCH ZDROJOV RASTLÍN

§ 3
Spoločné ustanovenia o ochrane genetických zdrojov rastlín

Genetické zdroje rastlín, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky, sú súčasťou svetového prírodného dedičstva a bohatstva rôznorodosti rastlín. Ochrana genetických zdrojov rastlín zahŕňa činnosti, opatrenia a rozhodnutia, ktorými orgány ochrany genetických zdrojov rastlín zabezpečujú monitorovanie, zhromažďovanie, uchovávanie a využívanie genetických zdrojov rastlín.[2])

§ 4
Ochrana genetických zdrojov rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu

(1) Ochrana genetických zdrojov rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu sa podľa tohto zákona poskytuje domestikovaným a pestovaným druhom rastlín. Ochranu rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu, ktoré sa môžu využívať na vytvorenie, vyvinutie alebo objavenie nových odrôd rastlín, upravuje osobitný zákon.[3])

(2) Ochrana genetických zdrojov rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu je všeobecným druhom ochrany, na ktorej základe je každý

a) povinný chrániť genetické zdroje rastlín pred poškodením, zničením alebo odcudzením v mieste ich prirodzeného výskytu,

b) povinný spolupracovať pri monitorovaní genetických zdrojov rastlín, pri zabezpečovaní ich ochrany a pri ich využívaní za podmienok ustanovených týmto zákonom,

c) oprávnený žiadať orgán ochrany genetických zdrojov rastlín o prijatie opatrenia, ktoré by zabránilo poškodeniu alebo zničeniu genetického zdroja rastliny.

§ 5
Ochrana genetických zdrojov rastlín mimo miesta ich prirodzeného výskytu

Ochrana genetických zdrojov rastlín mimo miesta ich výskytu je osobitným druhom ochrany. Zabezpečujú ju orgány ochrany genetických zdrojov rastlín postupmi podľa tohto zákona.

§ 6
Národný program

(1) Národný program obstaráva a schvaľuje Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) spravidla na obdobie piatich rokov.

(2) Národný program je súhrn organizačných, právnych a ekonomických opatrení na zabezpečovanie komplexnej a sústavnej ochrany genetických zdrojov rastlín.

(3) Úlohy národného programu plní výskumný ústav zriadený ministerstvom[4] (ďalej len „výskumný ústav“).

§ 7
Génová banka

(1) Výskumný ústav v Génovej banke Slovenskej republiky (ďalej len „génová banka“) uchováva genetické zdroje rastlín pochádzajúce z územia Slovenskej republiky alebo nadobudnuté v zahraničí.[5]

(2) Genetické zdroje rastlín sa uchovávajú v génovej banke v

a) účelových technických zariadeniach,

b) repozitóriách.

(3) Účelové technické zariadenia génovej banky vrátane genetických zdrojov rastlín, ktoré sa v nich nachádzajú, nemôžu byť predmetom prevodu majetku štátu na iné osoby[6] ani predmetom zmluvy o predaji podniku alebo jeho časti.[7]

§ 8
Repozitórium

(1) Repozitórium je poľná zložka génovej banky, v ktorej sa dlhodobo uchovávajú vegetatívne množené druhy rastlín v poľných kolekciách v živom stave podľa druhov, rodov a v prípade domestikovaných rastlín a pestovaných rastlín aj podľa odrôd.

(2) Repozitár je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá spravuje repozitórium. Výskumný ústav môže zriadiť repozitórium iba u repozitára, ktorý

a) pozemky, na ktorých má byť repozitórium zriadené, má vo vlastníctve alebo v nájme na čas najmenej 50 rokov,

b) má pozemky, ktoré sa nachádzajú v oblasti s vhodnými agroklimatickými podmienkami,

c) zamestnáva odborne spôsobilú osobu na výkon ochrany genetických zdrojov rastlín, ak ide o právnickú osobu, alebo je sám odborne spôsobilá osoba, ak ide o fyzickú osobu,

d) má zabezpečenú ochranu repozitória,

e) uzavrie písomnú zmluvu o zriadení repozitória.

(3) Odborne spôsobilá osoba na výkon ochrany genetických zdrojov rastlín podľa odseku 2 písm. c) je fyzická osoba, ktorá

a) absolvovala vysokú školu poľnohospodárskeho alebo prírodovedeckého zamerania poskytujúcu vzdelanie v odbore rastlinnej výroby a najmenej tri roky vykonávala prax v oblasti genetiky, šľachtenia alebo semenárstva rastlín,

b) absolvovala strednú školu poľnohospodárskeho alebo prírodovedeckého zamerania poskytujúcu vzdelanie v odbore rastlinnej výroby a najmenej päť rokov vykonávala prax v oblasti genetiky, šľachtenia alebo semenárstva rastlín,

c) absolvovala vysokú alebo strednú školu poľnohospodárskeho alebo prírodovedeckého zamerania poskytujúcu vzdelanie v odbore rastlinnej výroby s ukončením špecializovaného štúdia problematiky ochrany genofondu rastlín v akreditovanej inštitúcii.

(4) Repozitórium sa zriaďuje zmluvou uzavretou medzi výskumným ústavom a právnickou osobou alebo fyzickou osobou na základe realizačného zámeru zriadiť repozitórium a technického projektu na zriadenie repozitória. Repozitórium sa zapisuje do registra repozitórií, ktorý vedie ministerstvo.

(5) Pri výbere záujmového územia na zriadenie repozitória výskumný ústav prihliada na

a) vyjadrenie obce, na ktorej území sa má repozitórium zriadiť,

b) vyjadrenie vlastníka alebo užívateľa vybraného pozemku,

c) vhodnosť pozemku na uchovávanie genetických zdrojov rastlín najmenej počas 50 rokov,

d) zloženie a štruktúru pôdy z hľadiska jej vhodnosti pre uchovávané druhy rastlín,

e) vhodnú expozíciu a svahovitosť pozemku,

f) blízkosť prírodného vodného zdroja,

g) prístupovú cestu k pozemku v každom ročnom období.

(6) Zmluva o zriadení repozitória musí obsahovať aj

a) vymedzenie účelu zriadenia repozitória,

b) určenie predmetu uchovávania genetických zdrojov rastlín vegetatívne množených druhov podľa druhu, rodu, odrody, množstva jedincov a generácie množenia,

c) čas, na ktorý sa zmluva uzaviera, ako aj spôsob a dôvody skončenia jej platnosti,

d) dohodu o cene za zriadenie repozitória a úhrade nákladov účelne vynaložených na prevádzkovanie repozitória,

e) podpis osoby oprávnenej konať za repozitára; podpis musí byť úradne osvedčený.

(7) Súčasťou zmluvy o zriadení repozitória je aj vzorový prevádzkový poriadok repozitória, ktorý vypracováva výskumný ústav.

(8) Na území repozitória je zakázané vykonávať akúkoľvek činnosť, ktorá by viedla k poškodeniu alebo zničeniu genetických zdrojov rastlín. Zakázané je najmä

a) ťažiť pôdu, vykonávať geologické práce, banskú činnosť a činnosť vykonávanú banským spôsobom,

b) voľne púšťať domáce zvieratá,

c) budovať stavby, zariadenia alebo vykonávať inú stavebnú činnosť s výnimkou budovania zariadení slúžiacich na prevádzkovanie repozitória, osádzať informačné, reklamné a iné tabule a zariadenia a vylepovať plagáty,

d) skladovať odpady a agrochemikálie,

e) používať chemické látky na posyp ciest a chodníkov,

f) letecky aplikovať alebo inak veľkoplošne používať chemické látky a hnojivá,

g) vykonávať športovú a rekreačnú činnosť, táborenie, stanovanie a zakladanie ohňa,

h) zber rastlín alebo ich častí bez súhlasu repozitára,

i) vypaľovať trávne porasty.

(9) Repozitár je povinný repozitórium označiť tak, aby bolo zrejmé, že ide o pozemok chránený podľa tohto zákona.

(10) Pozemky uvedené v odseku 2 písm. a) nemožno počas trvania zmluvy o zriadení repozitória previesť na iného vlastníka, ani ich dať do nájmu alebo podnájmu inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe.

§ 9
Riešiteľské pracoviská

(1) Riešiteľské pracovisko zriaďuje výskumný ústav na plnenie úloh národného programu písomnou zmluvou s právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ktorá je riešiteľom úlohy ochrany genetického zdroja rastlín. Riešiteľské pracovisko sa zapisuje do registra riešiteľských pracovísk, ktorý vedie ministerstvo.

(2) Riešiteľom úlohy ochrany genetických zdrojov rastlín môže byť iba právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá má

a) vo svojom vlastníctve príslušné technické zariadenie na riešenie úlohy,

b) odborne spôsobilého zamestnanca na výkon ochrany genetických zdrojov rastlín, ak ide o právnickú osobu, alebo ktorá je sama odborne spôsobilá osoba (§ 8 ods. 3), ak ide o fyzickú osobu,

c) vo vlastníctve alebo v nájme na čas aspoň desiatich rokov pozemky, ktoré sa nachádzajú v oblasti s vhodnými agroklimatickými podmienkami.

(3) Zmluva o zriadení riešiteľského pracoviska musí obsahovať aj

a) vymedzenie účelu zriadenia riešiteľského pracoviska,

b) určenie predmetu riešiteľskej úlohy národného programu,

c) čas, na ktorý sa zmluva uzaviera, ako aj spôsob a dôvody skončenia jej platnosti,

d) dohodu o cene za riešenie úlohy a o úhrade účelne vynaložených nákladov na riešenie úlohy,

e) podpis osoby oprávnenej konať za riešiteľa; podpis musí byť úradne osvedčený.

§ 10
Kurátor

(1) Kurátor eviduje kolekcie genetických zdrojov rastlín podľa druhov, rodov a odrôd. Na ten účel jednotlivým kolekciám prideľuje národné evidenčné čísla.

(2) Kurátorom môže byť fyzická osoba, ktorá je sama odborne spôsobilá osoba (§ 8 ods. 3), alebo právnická osoba, ktorá zamestnáva odborne spôsobilú osobu (§ 8 ods. 3).

(3) Kurátor sa zapisuje do registra kurátorov, ktorý vedie ministerstvo.

(4) Kurátor vedie evidenciu kolekcií genetických zdrojov rastlín, zhromažďuje, vyhodnocuje, uchováva a spravuje genetické zdroje rastlín a informácie o týchto zdrojoch za podmienok dohodnutých v zmluve s výskumným ústavom.[8])

(5) Zmluva, ktorú uzaviera výskumný ústav s kurátorom podľa odseku 4, musí mať písomnú formu a podpis kurátora na nej musí byť úradne osvedčený.

§ 11
Spoločné ustanovenia

(1) Register repozitórií, register riešiteľských pracovísk a register kurátorov obsahuje tieto údaje:

a) evidenčné číslo repozitória, riešiteľského pracoviska alebo kurátora,

b) obchodné meno, u právnických osôb právnu formu a sídlo, u fyzických osôb bydlisko a miesto podnikania, ak sa líši od bydliska,

c) identifikačné číslo,

d) predmet úlohy národného programu, ktorú repozitár, riešiteľ alebo kurátor plní,

e) katastrálne územie, druh nehnuteľnosti, na ktorej sa nachádza účelové technické zariadenie alebo repozitórium, jej vlastníka a parcelné číslo,

f) u právnickej osoby meno a priezvisko, rodné číslo a trvalý pobyt odborne spôsobilej osoby a štatutárneho orgánu.

(2) Repozitár, riešiteľ alebo kurátor je povinný do 30 dní oznámiť ministerstvu všetky zmeny údajov zapisovaných do registra podľa odseku 1.

(3) Ministerstvo vyčiarkne z registra uvedeného v odseku 1 právnickú osobu alebo fyzickú osobu, ak uplynie čas na ktorý bola uzavretá zmluva, ktorú ako repozitár, riešiteľ alebo kurátor uzavrela s výskumným ústavom podľa § 8 ods. 6, § 9 ods. 3 alebo § 10 ods. 4.

§ 12
Chránené rastliny pre genetické zdroje

(1) Ministerstvo na návrh výskumného ústavu alebo z vlastného podnetu určí rastliny, ktoré majú osobitnú biologickú, kultúrnu alebo historickú hodnotu, a je vo verejnom záujme, aby boli osobitne chránené (ďalej len „chránené rastliny“).

(2) Odvolanie podané proti rozhodnutiu podľa odseku 1 nemá odkladný účinok.

(3) Výskumný ústav zabezpečí označenie chránených rastlín; vlastník pozemku, na ktorom sa chránené rastliny nachádzajú, alebo iná osoba oprávnená na užívanie pozemku (ďalej len „vlastník“) je povinná umožniť označenie chránených rastlín a odobratie ich genetického základu na uchovanie v génovej banke.

(4) Ak chránené rastliny prestali spĺňať podmienky podľa odseku 1 alebo ak ich genetický základ bol uchovaný v génovej banke podľa odseku 3, ministerstvo zruší vyhlásenie rastlín za chránené rastliny. Pred rozhodnutím si ministerstvo vyžiada stanovisko výskumného ústavu.

TRETIA ČASŤ
ZHROMAŽĎOVANIE, UCHOVÁVANIE, VYUŽÍVANIE GENETICKÝCH ZDROJOV RASTLÍN A DOKUMENTÁCIA ICH OCHRANY

§ 13
Zhromažďovanie genetických zdrojov rastlín

(1) Na účely zhromažďovania genetických zdrojov rastlín v génovej banke výskumný ústav

a) monitoruje, zbiera, hodnotí a identifikuje genetické zdroje rastlín na území Slovenskej republiky a spracováva a uchováva o nich získané údaje,

b) uchováva genetické zdroje rastlín v semennom stave v poľných kolekciách v rozsahu ustanovenom národným programom,

c) inventarizuje genetické zdroje rastlín a eviduje ich,

d) zverejňuje informácie o uchovávaných genetických zdrojoch rastlín vrátane výmeny informácií o výsledkoch technického, vedeckého a socioekonomického výskumu,

e) spolupracuje so zahraničnými génovými bankami a s inými právnickými osobami a fyzickými osobami s cieľom získať alebo vymieňať si genetické zdroje rastlín.

(2) Výskumný ústav zhromažďuje v účelových technických zariadeniach génovej banky a v repozitóriách genetické zdroje rastlín v semennom stave a vo forme živých rastlín podľa druhov, rodov a v prípade domestikovaných alebo pestovaných rastlín aj podľa odrôd v rozsahu ustanovenom národným programom.

(3) Právnické osoby a fyzické osoby, ktoré sú majiteľmi[9]) odrody alebo udržiavateľmi[10]) odrody, krajovej odrody alebo iných genetických foriem rastlín, sú na základe výzvy výskumného ústavu povinné

a) za cenu dohodnutú podľa osobitného predpisu[11]) poskytnúť génovej banke uznané osivo a sadivo[12]) alebo iný vhodný množiteľský materiál podľa druhov, rodov alebo odrôd v generácii množenia, množstve a čase dohodnutých v písomnej zmluve,

b) spolu s dohodnutým množiteľským materiálom odrody dodať najmenej v dvoch písomných výtlačkoch aj opis odrody v štátnom jazyku.[13])

(4) Výskumný ústav je oprávnený zbierať genetické zdroje domestikovaných alebo pestovaných druhov rastlín vrátane krajových odrôd sám alebo v spolupráci s riešiteľskými pracoviskami na celom území Slovenskej republiky s cieľom zhromažďovať a uchovávať ich v génovej banke. Iné slovenské a zahraničné právnické osoby a fyzické osoby môžu na území Slovenskej republiky zbierať genetické zdroje domestikovaných alebo pestovaných druhov rastlín vrátane krajových odrôd iba so súhlasom ministerstva a za podmienok určených v tomto súhlase. Ustanovenia osobitných predpisov o ochrane rastlín zostávajú nedotknuté.

(5) K žiadosti o udelenie súhlasu podľa odseku 4 žiadateľ priloží

a) plán expedičného zberu vrátane predbežnej trasy,

b) prílohu s údajmi o odhadovanom čase zberovej expedície, druhoch a množstvách zbieraného materiálu rastlinného pôvodu a o účele jeho využívania,

c) rozhodnutie orgánu ochrany prírody a krajiny.[3])

(6) Organizovať zberové expedície na zber rastlín chránených v mieste ich prirodzeného výskytu, ktoré sa využívajú na vytvorenie, vyvinutie alebo objavenie nových odrôd rastlín, možno iba na základe písomného povolenia udeleného orgánom ochrany prírody a krajiny.[3])

(7) Na zberovej expedícii a počas jej trvania musí byť prítomný zástupca výskumného ústavu. Žiadateľ v deň skončenia expedície uloží vo výskumnom ústave duplikát súboru zozbieraných materiálov rastlinného pôvodu a odovzdá písomnú správu o zberovej expedícii vrátane údajov o rastlinných lokalitách, identifikačné a pasportné údaje o zozbieraných rastlinných vzorkách, údaje o mieste ich pôvodu a o mieste ich uchovávania.

§ 14
Uchovávanie genetických zdrojov rastlín v génovej banke

(1) Genetické zdroje rastlín sú v génovej banke uchovávané v kolekciách podľa druhov, rodov, a ak ide o domestikované rastliny a pestované rastliny, aj podľa odrôd, línií, hybridov, komponentov odrôd, komponentov hybridov, klonov a iných genetických foriem.

(2) Na účely uchovávania genetických zdrojov rastlín v génovej banke výskumný ústav vykonáva

a) ochranu genetických zdrojov rastlín v účelových technických zariadeniach a v repozitóriách pred ich poškodením alebo zničením,

b) ochranu ťažko udržateľných genetických zdrojov rastlín technikami in vitro,

c) ochranu genetických zdrojov rastlín schladzovaním na nízke teploty,

d) zakladanie a vedenie bezpečnostných duplikátnych kolekcií genetických zdrojov rastlín na zásadách spolupráce výskumného ústavu so slovenskými a zahraničnými právnickými osobami a fyzickými osobami,

e) premnožovanie genetických zdrojov rastlín.

§ 15
Využívanie genetických zdrojov rastlín

(1) Právnické osoby a fyzické osoby sú oprávnené využívať genetické zdroje rastlín najmä

a) na účely zabezpečenia dostatku potravín,

b) na účely šľachtenia nových odrôd rastlín,

c) na výskumné, študijné a poznávacie účely,

d) na poľnohospodársku činnosť,

e) na využívanie v ekologickom poľnohospodárstve,

f) na tvorbu krajiny,

g) na vytvorenie alebo vyvinutie biotechnológií,

h) na účely pestovania alebo zhromažďovania v záujme ich zachovávania pre súčasné a budúce generácie ako významnej súčasti prírodného bohatstva krajiny a kultúrneho dedičstva ľudstva,

i) ako súčasť svetového bohatstva biologickej rôznorodosti rastlín na vzájomnú výmenu so slovenskými i zahraničnými právnickými osobami a s fyzickými osobami.

(2) Odrody rastlín, ktoré sú chránené podľa osobitného zákona, možno bez súhlasu majiteľa využívať iba na účely uvedené v zákone.[14])

(3) Výskumný ústav poskytne podľa svojich možností za cenu dohodnutú podľa osobitného predpisu[11]) biologický materiál z génovej banky právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorá preukáže účel využitia genetického zdroja rastlín podľa odseku 1.

(4) Využívanie genetických zdrojov rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu alebo z génovej banky je možné, ak sa

a) zabezpečí ochrana genetického zdroja a jeho biotopu pred jeho poškodením alebo zničením,

b) zabezpečí ich trvalá udržateľnosť, teda aby sa sústavne zachovávalo dostatočné množstvo a počet rastlín, osív, sadív alebo iného rozmnožovacieho materiálu potrebného na zachovanie genetického zdroja rastlín,

c) vylúči nepriaznivý vplyv využívania genetických zdrojov rastlín na biologickú rôznorodosť rastlín, na zdravie a život ľudí, zvierat a na kvalitu potravinových výrobkov a životného prostredia,

d) genetické zdroje rastlín nebudú využívať na také genetické manipulácie, ktoré by nepriaznivo vplývali na biologickú rôznorodosť rastlín, na zdravie a život ľudí, zvierat a na kvalitu potravinových výrobkov a životného prostredia.

§ 16
Dokumentácia ochrany genetických zdrojov rastlín

(1) Na účely ochrany genetických zdrojov rastlín orgány ochrany genetických zdrojov rastlín obstarávajú dokumentáciu o

a) programových zámeroch a opatreniach na dosiahnutie zhromažďovania genetických zdrojov rastlín a ich trvalo udržateľného využívania,

b) rozsahu ochrany genetických zdrojov rastlín podľa jednotlivých úloh s prihliadnutím na druhy a rody rastlín,

c) fyzických osobách a právnických osobách zodpovedných za plnenie úloh pri zabezpečovaní ochrany genetických zdrojov rastlín.

(2) Dokumentáciu ochrany genetických zdrojov rastlín tvorí:

a) národný program,

b) realizačný zámer na zriadenie repozitória,

c) technický projekt na zriadenie repozitória,

d) prevádzkový poriadok repozitória,

e) metodiky na hodnotenie a uchovávanie genetických zdrojov rastlín v kolekciách podľa druhov a rodov,

f) vnútorné predpisy pre činnosť génovej banky,

g) register repozitórií,

h) register riešiteľských pracovísk,

i) register kurátorov,

j) štandardné databázy genetických zdrojov rastlín.

ŠTVRTÁ ČASŤ
PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH OSÔB A FYZICKÝCH OSÔB PRI OCHRANE GENETICKÝCH ZDROJOV RASTLÍN

§ 17
Povinnosti vlastníkov genetických zdrojov rastlín

(1) Právnické osoby a fyzické osoby, ktoré majú vo vlastníctve genetické zdroje rastlín, sú povinné

a) bez zbytočného odkladu oznámiť výskumnému ústavu na jeho písomnú výzvu požadované údaje o genetických zdrojoch rastlín,

b) na požiadanie umožniť výskumnému ústavu obhliadku genetických zdrojov rastlín,

c) plniť základné povinnosti pri ochrane genetických zdrojov rastlín podľa § 5,

d) na vlastné náklady riadne sa starať o zachovanie genetických zdrojov rastlín a udržiavať ich v dobrom stave,

e) dodať výskumnému ústavu akýkoľvek množiteľský materiál z genetických zdrojov rastlín za podmienok ustanovených v § 13 ods. 3 na účely jeho uchovávania v génovej banke.

(2) Povinnosti podľa odseku 1 má aj ten, kto pozemok, na ktorom sa nachádzajú genetické zdroje rastlín, užíva.

(3) Vlastník je povinný pri vykonávaní akejkoľvek činnosti postupovať tak, aby nedošlo k poškodeniu alebo zničeniu genetických zdrojov rastlín. Táto povinnosť sa rovnako vzťahuje na každého, kto vstúpi na pozemok, na ktorom sa nachádzajú genetické zdroje rastlín, a vykonáva tam akúkoľvek činnosť.

(4) Genetické zdroje rastlín môžu vlastníci zlikvidovať len na základe rozhodnutia podľa § 12 ods. 4.

(5) Ak je to potrebné na zabezpečenie ochrany genetických zdrojov rastlín, môže výskumný ústav uzavrieť s vlastníkom písomnú zmluvu o uchovávaní genetických zdrojov rastlín,[15]) aj keď táto osoba nie je repozitárom, kurátorom alebo riešiteľom.

(6) Ak právnická osoba alebo fyzická osoba neplní povinnosti podľa tohto zákona, môže jej ministerstvo uložiť opatrenie na zabezpečenie ochrany genetických zdrojov rastlín a lehotu, v ktorej sa má opatrenie vykonať.

(7) Odvolanie proti rozhodnutiu podľa odseku 6 nemá odkladný účinok.

§ 18
Oznamovacia povinnosť

Vlastník je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť výskumnému ústavu

a) každé ohrozenie alebo poškodenie genetických zdrojov rastlín a vyžiadať si jeho rozhodnutie o spôsobe odvrátenia škody alebo odstránenia vzniknutej škody,

b) každú zamýšľanú alebo uskutočnenú zmenu vlastníctva k pozemku s genetickými zdrojmi rastlín, ako aj každú zamýšľanú alebo uskutočnenú zmenu v užívaní takého pozemku.

§ 19
Vstup na pozemky

(1) Každý je povinný umožniť zamestnancom výskumného ústavu alebo ním splnomocneným osobám vstupovať na pozemok s cieľom monitorovania výskytu genetických zdrojov rastlín, kontroly zabezpečovania ochrany genetických zdrojov rastlín, označenia chránených rastlín a odobratia ich genetického základu na uchovanie v génovej banke.

(2) Zamestnanci výskumného ústavu alebo ním splnomocnené osoby sú povinné

a) vopred oznámiť rozsah a čas trvania výkonu činnosti podľa odseku 1,

b) pri výkone činnosti podľa odseku 1 postupovať tak, aby boli čo najmenej dotknuté práva a oprávnené záujmy tretích osôb.

(3) Za škody spôsobené pri výkone činnosti podľa odseku 1 zodpovedá výskumný ústav.

§ 20
Vlastníctvo genetických zdrojov rastlín a povinnosti pri zmene vlastníctva

(1) Vlastníkom genetických zdrojov rastlín uchovávaných v účelových technických zariadeniach génovej banky je štát.

(2) Výskumný ústav môže na základe zmluvy o uchovávaní genetických zdrojov rastlín zabezpečovať uchovávanie genetických zdrojov rastlín[15]) registrovaných v národnom programe aj v technických zariadeniach a repozitóriách repozitárov, kurátorov alebo riešiteľov.

(3) Ak dôjde k prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva repozitára, kurátora alebo riešiteľa k účelovému technickému zariadeniu alebo repozitóriu slúžiacemu na uchovávanie genetických zdrojov rastlín na inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu, táto osoba je povinná plniť všetky záväzky vyplývajúce zo zmluvy uzavretej podľa odseku 2.

(4) Ak sa zmení vlastník technického zariadenia alebo repozitória slúžiaceho na uchovávanie genetických zdrojov rastlín na základe likvidácie,[16]) konkurzného konania,[17]) exekučného konania[18]) alebo výkonu rozhodnutia podľa iného právneho predpisu,[19]) nový vlastník je povinný spôsob plnenia povinnosti podľa odseku 3 písomne dohodnúť s výskumným ústavom do desiatich dní odo dňa nadobudnutia vlastníctva k uvedenému zariadeniu alebo repozitóriu.

§ 21
Povinnosti výskumného ústavu pri spravovaní genetických zdrojov rastlín

(1) Výskumný ústav je povinný najmä

a) genetické zdroje rastlín spravovať v súlade s právami a oprávnenými záujmami právnických osôb a fyzických osôb, od ktorých tieto zdroje nadobudol,

b) v prípade odrody právne chránenej podľa osobitného zákona zabezpečovať ochranu práv[20]) majiteľa odrody,

c) poskytovať informácie o spravovaných genetických zdrojoch.

(2) Výskumný ústav môže požadovať úhradu nákladov spojených s poskytnutím informácií podľa odseku 1 písm. c).

PIATA ČASŤ
STAROSTLIVOSŤ O GENETICKÉ ZDROJE RASTLÍN

§ 22
Financovanie ochrany genetických zdrojov rastlín

Finančné prostriedky na ochranu genetických zdrojov rastlín a činnosť génovej banky vykonávanú v rozsahu národného programu poskytuje ministerstvo.

ŠIESTA ČASŤ
ORGÁNY OCHRANY GENETICKÝCH ZDROJOV RASTLÍN A ICH PÔSOBNOSŤ

§ 23
Orgány ochrany genetických zdrojov rastlín

Orgánmi ochrany genetických zdrojov rastlín podľa tohto zákona sú ministerstvo a výskumný ústav.

§ 24
Ministerstvo

Ministerstvo

a) riadi výkon štátnej správy vo veciach ochrany a trvalo udržateľného využívania genetických zdrojov rastlín a určuje hlavné smery tejto činnosti,

b) vykonáva štátny dozor vo veciach ochrany a trvalo udržateľného využívania genetických zdrojov rastlín,

c) obstaráva a schvaľuje národný program ochrany genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo,

d) vedie register repozitórií, register riešiteľských pracovísk a register kurátorov,

e) vedie evidenciu osobitne chránených pozemkov,

f) vydáva metodiky na hodnotenie a uchovávanie genetických zdrojov rastlín,

g) dáva súhlas na zber genetických zdrojov rastlín a ustanovuje podmienky zberu,

h) spolupracuje s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky pri ochrane genetických zdrojov rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu,

i) zúčastňuje sa na medzinárodnej spolupráci, na uskutočňovaní medzinárodných programov, projektov a dohovorov vo veciach ochrany genetických zdrojov rastlín,

j) ukladá pokuty podľa § 29,

k) ukladá opatrenia na ochranu genetických zdrojov rastlín.

§ 25
Výskumný ústav

(1) Výskumný ústav

a) plní úlohy národného programu,

b) zriaďuje repozitóriá a riešiteľské pracoviská,

c) ustanovuje kurátorov,

d) spolupracuje s fyzickými osobami, právnickými osobami a obcami pri monitorovaní a zabezpečovaní ochrany genetických zdrojov rastlín,

e) navrhuje opatrenia na zabezpečenie ochrany genetických zdrojov rastlín,

f) označuje chránené rastliny,

g) zhromažďuje genetické zdroje rastlín,

h) uchováva genetické zdroje rastlín,

i) obstaráva dokumentáciu ochrany genetických zdrojov rastlín,

j) vedie informačný systém o genetických zdrojoch rastlín,

k) vydáva súhlas na likvidáciu genetických zdrojov rastlín,

l) spravuje genetické zdroje rastlín,

m) poskytuje informácie o spravovaných genetických zdrojoch rastlín.

(2) Výskumný ústav ďalej

a) uskutočňuje výskum a rozvoj genetiky pri využívaní genetických zdrojov rastlín pre potreby výživy ľudí, zvierat a poľnohospodárstva,

b) zabezpečuje vedecké a technické vzdelávanie a školenia na určovanie, ochranu a trvalo udržateľné využívanie genetických zdrojov rastlín,

c) propaguje a podporuje využívanie vedeckých poznatkov výskumu genetických zdrojov rastlín na rozvoj metód ochrany a trvalo udržateľného využívania biologických zdrojov,

d) uskutočňuje medzinárodnú technickú a vedeckú spoluprácu vrátane výmeny informácií v oblasti ochrany a trvalo udržateľného využívania genetických zdrojov rastlín,

e) vypracováva návrhy metodík na hodnotenie a uchovávanie genetických zdrojov rastlín v kolekciách podľa druhov a rodov.

(3) Výskumný ústav vydá fyzickým osobám povereným plnením úloh vo veciach ochrany genetických zdrojov rastlín osvedčenie, na ktorého základe sú oprávnené

a) vstupovať na pozemky vlastníkov,

b) obhliadať genetické zdroje rastlín,

c) označovať chránené rastliny,

d) zbierať genetické zdroje rastlín.

§ 26
Súčinnosť obce

Obec poskytuje ministerstvu a výskumnému ústavu súčinnosť pri plnení úloh podľa tohto zákona, najmä informácie a pomoc pri monitorovaní genetických zdrojov rastlín.

§ 27
Oprávnenia osôb vykonávajúcich štátny dozor nad ochranou genetických zdrojov rastlín

Zamestnanci ministerstva postupujú pri výkone štátneho dozoru podľa osobitného predpisu.[21])

§ 28
Náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva

(1) Za obmedzenie vlastníckeho práva podľa tohto zákona, pri zriadení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, vznikne vlastníkovi pozemku nárok na primeranú náhradu zodpovedajúcu rozsahu tohto obmedzenia. Nárok na náhradu možno uplatniť vo výskumnom ústave do jedného roka odo dňa obmedzenia vlastníckeho práva, inak právo na náhradu zaniká.

(2) Náhrada podľa odseku 1 sa poskytne v peniazoch. Právo na náhradu škody nie je týmto dotknuté.

SIEDMA ČASŤ
ZODPOVEDNOSŤ ZA PORUŠENIE POVINNOSTÍ NA ÚSEKU OCHRANY GENETICKÝCH ZDROJOV RASTLÍN

§ 29
Pokuty

(1) Ministerstvo môže na návrh výskumného ústavu uložiť pokutu do 250 000 Sk právnickej osobe alebo fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie, ktorá

a) poškodí alebo sčasti zničí genetické zdroje rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu [§ 4 ods. 2 písm. a)],

b) poškodí alebo sčasti zničí genetické zdroje rastlín v génovej banke (§ 7 ods. 2), repozitóriu (8 ods. 1), na riešiteľskom pracovisku (§ 9 ods. 1) alebo u kurátora (§ 10 ods. 4),

c) neposkytne výskumnému ústavu množiteľský materiál genetických zdrojov rastlín podľa § 13 ods. 3 písm. a) alebo mu nedodá opis odrody podľa § 13 ods. 3 písm. b),

d) zbiera genetické zdroje rastlín bez súhlasu ministerstva podľa § 13 ods. 4,

e) genetické zdroje rastlín alebo právne chránené odrody získané z génovej banky využíva na iné účely, ako sú ustanovené v § 15 ods. 1,

f) poruší podmienky využívania genetických zdrojov rastlín ustanovené v § 15 ods. 4,

g) poškodí alebo zničí štandardné databázy genetických zdrojov rastlín [§ 16 ods. 2 písm. j)],

h) neoznámi výskumnému ústavu požadované údaje o genetických zdrojoch rastlín podľa § 17 ods. 1 písm. a),

i) neumožní výskumnému ústavu obhliadku genetických zdrojov rastlín podľa § 17 ods. 1 písm. b),

j) nestará sa o zachovanie genetických zdrojov rastlín a neudržiava ich v dobrom stave podľa § 17 ods. 1 písm. d),

k) poškodí alebo zničí genetické zdroje rastlín na vlastnom alebo cudzom pozemku (§ 17 ods. 3) alebo ich zlikviduje bez rozhodnutia podľa § 17 ods. 4,

l) nesplní opatrenie na zabezpečenie ochrany genetických zdrojov rastlín podľa § 17 ods. 6,

m) nesplní oznamovaciu povinnosť podľa § 18,

n) neumožní výskumnému ústavu vstúpiť na pozemok podľa § 19 ods. 1,

o) poruší zmluvne dohodnuté podmienky na nakladanie s genetickými zdrojmi rastlín podľa § 20 ods. 2 a 3,

p) ako nový vlastník s výskumným ústavom nedohodne v ustanovenej lehote plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy o uchovávaní genetických zdrojov rastlín podľa § 20 ods. 4.

(2) Pokutu do 1 000 000 Sk môže ministerstvo uložiť právnickej osobe alebo fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie, ktorá

a) úplne zničí alebo odcudzí genetické zdroje rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu podľa § 4 ods. 2 písm. a),

b) úplne zničí alebo odcudzí genetické zdroje rastlín v génovej banke (§ 7 ods. 2), repozitóriu (§ 8 ods. 1), na riešiteľskom pracovisku (§ 9 ods. 1) alebo u kurátora (§ 10 ods. 4),

c) ako nový vlastník úplne zničí alebo zlikviduje nadobudnuté genetické zdroje rastlín, ktoré sú registrované v národnom programe (§ 20 ods. 3 a 4).

§ 30
Ukladanie pokút

(1) Pri určovaní pokuty podľa § 29 ministerstvo prihliadne najmä na závažnosť, spôsob, trvanie, následky a mieru zavinenia protiprávneho konania.

(2) Ministerstvo môže v rozhodnutí o uložení pokuty povinnému súčasne uložiť, aby v určenej lehote vykonal opatrenia na nápravu následkov protiprávneho konania, za ktoré bola pokuta uložená. Ak povinný v určenej lehote tieto opatrenia nevykoná, možno mu uložiť ďalšiu pokutu až do dvojnásobku uloženej pokuty.

(3) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa ministerstvo o porušení dozvedelo, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti. Ďalšiu pokutu podľa

odseku 2 možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa mala splniť povinnosť uložená v rozhodnutí podľa odseku 2.

(4) Pokuta je splatná do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená, ak ministerstvo, ktoré pokutu uložilo, neurčí dlhšiu lehotu jej splatnosti.

(5) Výnosy z pokút uložených podľa § 29 sú príjmom štátneho rozpočtu.

§ 31
Priestupky

(1) Priestupku na úseku ochrany genetických zdrojov rastlín sa dopustí ten, kto

a) poškodí alebo sčasti zničí genetické zdroje rastlín v mieste ich prirodzeného výskytu [§ 4 ods. 2 písm. a)],

b) úplne zničí alebo odcudzí genetický zdroj rastlín [§ 4 ods. 2 písm. a)],

c) neposkytne výskumnému ústavu množiteľský materiál genetických zdrojov rastlín podľa § 13 ods. 3 písm. a) alebo mu nedodá opis odrody podľa § 13 ods. 3 písm. b),

d) zbiera genetické zdroje rastlín bez súhlasu ministerstva podľa § 13 ods. 4,

e) využíva genetické zdroje rastlín alebo právne chránené odrody získané z génovej banky na iné účely, ako sú ustanovené v § 15 ods. 1,

f) neoznámi výskumnému ústavu požadované údaje o genetických zdrojoch rastlín podľa § 17 ods. 1 písm. a),

g) neumožní výskumnému ústavu obhliadku genetických zdrojov rastlín podľa § 17 ods. 1 písm. b) alebo vstup na pozemok podľa § 19 ods. 1,

h) nestará sa o zachovanie genetických zdrojov rastlín alebo ich neudržiava v dobrom stave podľa § 17 ods. 1 písm. d),

i) neoznámi výskumnému ústavu ohrozenie alebo poškodenie genetických zdrojov rastlín podľa § 18 písm. a),

j) neoznámi výskumnému ústavu zamýšľanú alebo uskutočnenú zmenu vlastníctva k pozemku s genetickými zdrojmi rastlín podľa § 18 písm. b).

(2) Za priestupok podľa odseku 1 písm. a), c) až j) možno uložiť pokutu do 10 000 Sk, za priestupok podľa písmena b) do 25 000 Sk.

(3) Ak sa v tomto zákone neustanovuje inak, vzťahuje sa na priestupky a ich prejednávanie všeobecne záväzný právny predpis o priestupkoch.[22])

(4) Výnosy z pokút uložených za priestupky podľa tohto zákona sú príjmom štátneho rozpočtu.

ÔSMA ČASŤ
SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 32
Všeobecne záväzné právne predpisy na vykonanie zákona

Ministerstvo ustanoví všeobecne záväzným právnym predpisom podrobnosti o

a) monitorovaní a identifikácii genetických zdrojov rastlín,

b) zhromažďovaní a uchovávaní genetických zdrojov rastlín,

c) jednotlivých druhoch kolekcií genetických zdrojov rastlín,

d) obstarávaní, obsahu a vedení dokumentácie ochrany genetických zdrojov rastlín,

e) vzorovom prevádzkovom poriadku repozitória.

§ 33
Prechodné ustanovenie

Zmluvy, ktoré sa uzavreli na účely ochrany genetických zdrojov rastlín do účinnosti tohto zákona, upravia zmluvné strany podľa tohto zákona do šiestich mesiacov odo dňa jeho účinnosti.

§ 34
Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2001.

Rudolf Schuster v. r.

Jozef Migaš v. r.

Mikuláš Dzurinda v. r.

1) § 2 písm. a) a e) zákona č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 22/1996 Z. z.§ 2 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 291/1996 Z. z. o odrodách a osivách.

2) Dohovor o biologickej diverzite (oznámenie č. 34/1996 Z. z.).

3) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z.

4) § 8 zákona č. 240/1998 Z. z. o poľnohospodárstve a o zmene a doplnení ďalších zákonov.

5) Článok 15 ods. 3 Dohovoru o biologickej diverzite.

6) Zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov.

7) § 476 a nasl. Obchodného zákonníka.

8) § 566 a nasl. Obchodného zákonníka.§ 724 a nasl. Občianskeho zákonníka.

9) § 2 ods. 10 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 291/1996 Z. z.

10) *§ 2 ods. 11 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 291/1996 Z. z.*

11) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách.

12) § 2 ods. 13 a 14 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 291/1996 Z. z.

13) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

14) § 10a ods. 1 zákona č. 132/1989 Zb.

15) § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka.§ 51 Občianskeho zákonníka.

16) § 70 a nasl. Obchodného zákonníka.

17) Zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov.

18) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

19) Napríklad § 335 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, § 87 až 88 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.

20) § 8 ods. 5, 7 a 8 zákona č. 132/1989 Zb.

21) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe.

22) Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava,
tel.: 02 888 91 137, fax: 02/52442853, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.